

NỖ LỰC CỦA ẤN ĐỘ TRONG CẢI CÁCH HỘI ĐỒNG BẢO AN LIÊN HỢP QUỐC

★ PGS, TS PHAN VĂN RÂN

*Viện Chính trị và Quan hệ quốc tế,
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*

● **Tóm tắt:** Sự thay đổi sâu sắc trong tương quan lực lượng địa chính trị toàn cầu và sự xuất hiện của các thách thức an ninh phi truyền thống đang đặt ra yêu cầu cấp bách về việc cải tổ cấu trúc quản trị của Liên hợp quốc, đặc biệt là Hội đồng Bảo an. Là một cường quốc đang trỗi dậy mạnh mẽ, Ấn Độ coi việc thúc đẩy cải tổ định chế này và hiện thực hóa mục tiêu trở thành thành viên thường trực là một trọng tâm chiến lược nhằm khẳng định vị thế quốc tế trong thế kỷ XXI. Bài viết tập trung làm rõ những bước đi ngoại giao chiến lược của Ấn Độ, phân tích những chuyển biến trong thái độ của các nước lớn, từ đó chỉ ra những rào cản mang tính hệ thống và triển vọng trong nỗ lực của Ấn Độ.

● **Từ khóa:** Ấn Độ; Liên hợp quốc; Hội đồng Bảo an.

India's efforts in reforming the United Nations Security Council

● **Abstract:** Profound changes in the balance of global geopolitical forces and the emergence of non-traditional security challenges are posing an urgent requirement to reform the governance structure of the United Nations, particularly the Security Council. As a strongly emerging power, India considers promoting the reform of this institution and realizing its goal of becoming a permanent member a strategic focus to assert its international status in the 21st century. The article focuses on clarifying India's strategic diplomatic moves, analyzing shifts in the attitudes of major powers, thereby pointing out systemic barriers and prospects in India's efforts.

● **Keywords:** India; United Nations; Security Council.

1. Mở đầu

Được thành lập từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai, Liên hợp quốc đã trải qua hơn 80 năm hoạt động với sứ mệnh cốt lõi là duy trì hòa bình và an ninh quốc tế. Trong đó, Hội đồng Bảo an đóng vai trò là cơ quan quyền lực tối cao, mang tính quyết định đối với các vấn đề an ninh toàn cầu. Tuy nhiên, cấu trúc an ninh này phản ánh

sâu sắc tương quan lực lượng giữa các nước thắng trận tại thời điểm đó và hầu như chưa được điều chỉnh kể từ khi hình thành đến nay.

Bước vào thập niên thứ ba của thế kỷ XXI, cục diện địa chính trị thế giới đã chứng kiến những chuyển dịch cấu trúc mang tính bước ngoặt. Sự trỗi dậy của các trung tâm quyền lực mới ở khu vực Nam bán cầu song hành cùng

tính chất phức tạp, đan xen của các thách thức an ninh phi truyền thống, đang đặt ra vấn đề cải tổ toàn diện Liên hợp quốc, đặc biệt là mở rộng thành viên thường trực Hội đồng Bảo an.

Trong xu hướng vận động cải cách cơ cấu Hội đồng Bảo an, Ấn Độ nổi lên như một quốc gia tiên phong và có quyết tâm chính trị mạnh mẽ nhất. Với quy mô dân số đứng đầu thế giới, vị thế nền kinh tế lớn thứ năm toàn cầu và năng lực sở hữu hạt nhân chiến lược, Ấn Độ không còn chấp nhận đứng bên lề cơ chế ra quyết định tối cao của thế giới. Việc giành một ghế ủy viên thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc không chỉ là sự thừa nhận mang tính biểu tượng đối với một “cường quốc đang trỗi dậy”, mà là mục đích cốt lõi nhằm hiện thực hóa học thuyết ngoại giao toàn cầu của Ấn Độ, khẳng định vị thế một cực độc lập trong thế giới đa cực.

2. Nội dung

2.1. Sự ra đời của Liên hợp quốc và vai trò của Hội đồng Bảo an

Tổ chức Liên hợp quốc ra đời vào ngày 24/10/1945 sau khi Chiến tranh thế giới thứ hai kết thúc với 51 quốc gia thành viên ban đầu. Trải qua hơn 80 năm phát triển, Liên hợp quốc không ngừng lớn mạnh, mở rộng quy mô hoạt động. Hiện nay, Liên hợp quốc có 193 nước thành viên, là tổ chức quốc tế lớn nhất và có ảnh hưởng sâu rộng nhất trên thế giới.

Ngay từ khi ra đời, Liên hợp quốc đã đề ra và theo đuổi mục tiêu cao cả của nhân dân thế giới là hòa bình, an ninh và phát triển. Điều 1 của Hiến chương Liên hợp quốc đã xác định 4 mục tiêu cốt lõi là: 1) Duy trì hoà bình và an ninh quốc tế; 2) Thúc đẩy quan hệ hữu nghị giữa các quốc gia trên cơ sở tôn trọng nguyên tắc bình đẳng về quyền lợi giữa các dân tộc và nguyên tắc dân tộc tự quyết; 3) Thực hiện hợp tác quốc tế thông qua giải quyết các vấn đề

quốc tế trên các lĩnh vực kinh tế, xã hội, văn hóa và nhân đạo trên cơ sở tôn trọng các quyền con người và quyền tự do cơ bản cho tất cả mọi người; 4) Làm trung tâm điều hòa các nỗ lực quốc tế vì các mục tiêu chung (Hiến chương Liên hợp quốc, 1945).

Để thực hiện mục tiêu này, bộ máy của Liên hợp quốc được cơ cấu gồm 6 cơ quan chính: Đại hội đồng (General Assembly); Hội đồng Bảo an (Security Council); Hội đồng Kinh tế và Xã hội (Economic and Social Council); Tòa án quốc tế; Hội đồng Quản thác; Ban Thư ký. Ngoài ra, Liên hợp quốc còn có hàng chục cơ quan chuyên môn khác. Trong các cơ quan của Liên hợp quốc thì Hội đồng Bảo an là cơ quan có thẩm quyền và quyền lực cao nhất, gồm 15 nước thành viên của Liên hợp quốc (trong đó có 5 nước Ủy viên thường trực Hội đồng Bảo an là Trung Quốc, Pháp, Nga, Anh, Mỹ; 10 quốc gia thành viên khác là những Ủy viên không thường trực được Đại hội đồng bầu ra với nhiệm kỳ 2 năm).

Về chức năng và quyền hạn của Hội đồng Bảo an, Điều 24 Hiến chương Liên hợp quốc ghi rõ: Để bảo đảm cho Liên hợp quốc hành động nhanh chóng và có hiệu quả, các thành viên Liên hợp quốc trao cho Hội đồng Bảo an trách nhiệm trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế và thừa nhận rằng, khi làm những nghĩa vụ do trách nhiệm ấy đặt ra, thì Hội đồng Bảo an hành động với tư cách thay mặt cho các thành viên của Liên hợp quốc (Hiến chương Liên hợp quốc, 1945).

Từ khi ra đời đến nay, Liên hợp quốc, trong đó có Hội đồng Bảo an đã đạt được nhiều thành tựu to lớn, thể hiện trên các phương diện sau:

Thứ nhất, Liên hợp quốc, trước hết là Hội đồng Bảo an đã có những đóng góp quan trọng trong việc gìn giữ hòa bình, bảo đảm an ninh

quốc tế, giải quyết nhiều tranh chấp quốc tế, giảm căng thẳng các xung đột khu vực và thế giới; góp phần vào tiến trình giải trừ quân bị và hạn chế sản xuất, phổ biến vũ khí hạt nhân... Ngay sau khi Liên hợp quốc thành lập, thế giới bước vào thời kỳ chiến tranh lạnh kéo dài suốt nhiều thập kỷ với sự đối đầu giữa hai siêu cường Liên Xô - Mỹ, song, với nỗ lực chung của các nước thành viên Liên hợp quốc, nguy cơ cuộc chiến tranh thế giới mới với thảm họa hạt nhân hủy diệt trong thế kỷ XX đã bị đẩy lùi, đúng như Lời nói đầu của Hiến chương Liên hợp quốc đã khẳng định: “Chúng tôi, nhân dân các quốc gia liên hiệp quyết tâm: Phòng ngừa cho những thế hệ tương lai khỏi thảm họa chiến tranh đã hai lần trong đời chúng ta gây cho nhân loại đau thương không kể xiết” (Hiến chương Liên hợp quốc, 1945). Ngoài ra, Liên hợp quốc, trong đó có Hội đồng Bảo an đã có đóng góp quan trọng làm tan rã hoàn toàn hệ thống thuộc địa kiểu cũ của chủ nghĩa thực dân, góp phần đưa độc lập dân tộc trở thành giá trị phổ biến mang tính thời đại.

Thứ hai, sau chiến tranh lạnh, Liên hợp quốc, trước hết là Hội đồng Bảo an tiếp tục đóng góp vào việc kiến tạo hòa bình thế giới, tổ chức thành công nhiều cuộc đàm phán hòa bình trong các cuộc nội chiến và xung đột ở Namibia, Congo, Angola, El Salvador, Mozambique, Campuchia, Đông Timor, Sudan, góp phần xóa bỏ chế độ Apartheid ở Nam Phi... Lực lượng gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc thường xuyên hiện diện tại nhiều điểm nóng về chiến tranh, xung đột để làm nhiệm vụ gìn giữ hòa bình và duy trì an ninh (Nguyễn Văn Thân, 2019).

Thứ ba, Liên hợp quốc có nhiều nỗ lực nhằm thúc đẩy quan hệ hợp tác về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội giữa các nước thành viên; thực hiện các hoạt động cứu trợ nhân đạo quốc tế.

Bên cạnh những thành tựu kể trên, Liên hợp quốc, trong đó có Hội đồng Bảo an còn một số bất cập và đối mặt với không ít thách thức:

Thứ nhất, trước nhu cầu mang tính thời đại là hòa bình, an ninh và phát triển, Liên hợp quốc, trước hết là Hội đồng Bảo an cần củng cố và tăng cường vai trò, uy tín trong đời sống quốc tế. Tuy nhiên, một số nước Ủy viên thường trực Hội đồng Bảo an còn trốn tránh thực hiện nghĩa vụ chung đối với Liên hợp quốc, đồng thời lại ra sức lợi dụng tổ chức này làm “bình phong” để toan tính cho lợi ích riêng, lợi dụng nghị quyết của Hội đồng Bảo an để tăng cường hành động can thiệp vào công việc nội bộ của các quốc gia thành viên khác, gây quan ngại sâu sắc từ phía cộng đồng quốc tế, vi phạm nguyên tắc hòa bình và an ninh tập thể, được coi là nền tảng cơ bản cho sự ra đời và lý do tồn tại của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc.

Thứ hai, nhiệm vụ gìn giữ hòa bình và an ninh quốc tế của Liên hợp quốc gặp nhiều thách thức mới. Nhiều điểm nóng an ninh trên thế giới vẫn chưa tìm ra giải pháp hữu hiệu. Vấn đề chạy đua vũ trang và phổ biến vũ khí hủy diệt hàng loạt, chủ nghĩa khủng bố, xung đột sắc tộc, tôn giáo, tranh chấp lãnh thổ và tài nguyên thiên nhiên, chủ nghĩa ly khai... vẫn diễn ra phức tạp ở nhiều nơi, đe dọa nghiêm trọng nền hòa bình toàn cầu.

Thứ ba, cơ cấu tổ chức và phương thức hoạt động của Liên hợp quốc phản ánh tương quan lực lượng những năm đầu sau Chiến tranh thế giới thứ hai, nay không còn phù hợp với sự thay đổi nhanh chóng của thực tiễn quốc tế. Cục diện thế giới đã chuyển từ hình thái hai cực sang hình thái vận động theo xu hướng đa cực với sự nổi lên của các cường quốc mới, các trung tâm quyền lực mới và sự gia tăng vị thế của các nước đang phát triển. Chính vì vậy, vấn đề cải tổ và

mở rộng Hội đồng Bảo an được đặt ra và là nhu cầu cấp thiết hiện nay.

2.2. Vai trò tiên phong của Ấn Độ trong tiến trình thúc đẩy cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc

Trong bối cảnh cấu trúc thế giới đang chuyển dịch mạnh mẽ theo hướng đa cực và liên kết ngày càng chặt chẽ, các thể chế quản trị toàn cầu truyền thống đang lộ ra nhiều bất cập. Trong bối cảnh đó, cải cách Hội đồng Bảo an được xác định là trọng tâm của tiến trình đổi mới thể chế đa phương. Hội đồng Bảo an là cơ quan có thẩm quyền tối cao về an ninh quốc tế, nhưng cấu trúc vận hành hiện tại không còn phù hợp với thực tiễn chính trị quốc tế đương đại. Cấu trúc của Hội đồng Bảo an được thiết lập từ năm 1945, và hầu như không thay đổi suốt thời gian qua. Sự bất biến mang tính lịch sử này tạo ra nhiều vấn đề bất hợp lý: trong khi số lượng quốc gia thành viên Liên hợp quốc đã mở rộng từ 51 lên 193, thì quy mô Ủy viên thường trực của Hội đồng Bảo an vẫn giữ nguyên ở con số 5 và chưa có thêm thành viên mới nào được bổ sung. Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi đã nhấn mạnh rằng “số lượng thành viên thường trực vẫn giữ nguyên trong khi thế giới đã thay đổi rất nhiều” và yêu cầu cấu trúc toàn cầu mới phải phản ánh những thay đổi đó (Times of India, 2023).

Hiện nay, vấn đề tính đại diện của cấu trúc Hội đồng Bảo an đang là vấn đề gay gắt, khi châu Á chỉ có một đại diện là Trung Quốc ở vị trí thường trực, trong khi Ấn Độ - quốc gia có quy mô dân số đông đảo bậc nhất thế giới lại đứng ngoài cơ chế quyền lực này. Tương tự, châu Phi (dù chiếm đến 17% dân số thế giới) lại hoàn toàn khuyết thiếu đại diện thường trực, hay các khu vực đông dân khác như Mỹ Latinh cũng chưa có được vị thế xứng tầm trong cơ cấu Hội đồng Bảo an.

Liên quan đến vấn đề này, Ngoại trưởng Ấn Độ S.Jaishankar khẳng định, “châu Á, châu Phi và Mỹ Latinh - khu vực của phần lớn thế giới các nước đang phát triển - không thể tiếp tục bị đặt bên lề. Tiếng nói của họ phải được thừa nhận một cách chính đáng” tại Hội đồng Bảo an. Theo quan điểm của Ngoại trưởng Ấn Độ, nếu không mở rộng cả hai hạng mục thành viên (thường trực và không thường trực), Hội đồng Bảo an sẽ lún sâu vào tình trạng “luẩn quẩn” và suy giảm uy tín (Jaishankar, 2025).

Tại Hội nghị Thượng đỉnh Tương lai (Summit of the Future, diễn ra tháng 9/2024), nhiều nhà lãnh đạo các nước đồng loạt kêu gọi cải cách Hội đồng Bảo an, coi đó là vấn đề cấp bách để Liên hợp quốc phù hợp với thực tiễn địa chính trị đương đại. Nhóm G4 gồm Ấn Độ, Brazil, Đức, Nhật Bản nhấn mạnh, việc mở rộng Hội đồng Bảo an là ưu tiên hàng đầu để tăng tính hợp pháp và hiệu quả của cơ quan này (Ministry of External Affairs, 2024).

Nhiều ý kiến cho rằng, không cải cách cơ cấu thành viên Hội đồng Bảo an thì không thể kiến tạo một trật tự toàn cầu công bằng, bởi lẽ với tư cách định chế chính trị duy nhất có quyền tài phán cưỡng chế, Hội đồng Bảo an giữ vai trò quyết định trong việc định hình trạng thái hòa bình hay xung đột quốc tế. Do đó, cải cách Hội đồng Bảo an theo hướng bổ sung ghế cho những quốc gia thành viên có đóng góp lớn cho hòa bình và an ninh thế giới (như Ấn Độ) và tăng cường đại diện cho các khu vực đang phát triển được xem là tất yếu khách quan.

Việc Ấn Độ đóng vai trò tích cực trong tiến trình này, bên cạnh nguyên nhân từ sự biến đổi tương quan lực lượng trên thế giới, còn bắt nguồn từ những yếu tố nội sinh, cụ thể trên các phương diện:

Thứ nhất, sự vươn lên mạnh mẽ của Ấn Độ từ quốc gia tầm trung thành cường quốc toàn cầu. Ấn Độ hiện là quốc gia đông dân nhất thế giới (khoảng 1,47 tỷ người năm 2025, vượt qua mức 1,41 tỷ người của Trung Quốc) và là nền kinh tế lớn thứ 5 thế giới xét theo GDP danh nghĩa (đạt 4.125 tỷ USD, chiếm 3,68% tổng quy mô toàn cầu). Đồng thời, Ấn Độ cũng khẳng định tiềm lực quốc phòng khi là quốc gia có chi tiêu quân sự lớn thứ 5 thế giới (đạt mức 86,1 tỷ USD năm 2024).

Thứ hai, vai trò cốt lõi và những đóng góp cốt lõi của Ấn Độ đối với các hoạt động của Liên hợp quốc. Ấn Độ là quốc gia đóng góp quân đội lớn nhất cho các sứ mệnh gìn giữ hòa bình của Liên hợp quốc với hơn 200.000 binh sỹ tham gia vào hơn 50 sứ mệnh trên phạm vi toàn cầu (Viện Nghiên cứu Ấn Độ và Tây Á, 2021). Trên bình diện đa phương, Ấn Độ tích cực vận động trở thành nước Ủy viên thường trực của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhằm phản ánh đúng thực tế quyền lực quốc tế ngày nay, đồng thời thường xuyên đại diện và thúc đẩy lợi ích của các nước đang phát triển (nhóm các nước phía Nam). Đây cũng là một trong những quốc gia đi đầu ủng hộ việc thực hiện các nguyên tắc của Hiến chương Liên hợp quốc, bao gồm bình đẳng chủ quyền, không can thiệp công việc nội bộ và giải quyết tranh chấp quốc tế bằng giải pháp hòa bình (Lê Thế Mẫu, 2018). Ấn Độ cũng tham gia tích cực vào các cơ quan chuyên môn của Liên hợp quốc về phát triển bền vững, biến đổi khí hậu và an ninh khu vực; tích cực hỗ trợ nhân đạo, như cung ứng vắc xin và thuốc men cho hơn 100 quốc gia trong đại dịch Covid-19.

Tất cả những yếu tố nêu trên đã khẳng định sức mạnh tổng hợp của Ấn Độ và củng cố vị thế của nước này như một cường quốc có tầm ảnh hưởng khu vực và toàn cầu. Việc Ấn Độ ngày

càng tham gia sâu rộng vào các vấn đề toàn cầu, từ khu vực châu Á - Thái Bình Dương đến châu Phi và Trung Đông, đồng thời là thành viên tích cực của các cơ chế đa phương cốt lõi như G20, nhóm Bộ tứ (QUAD), BRICS cho thấy, quốc gia này có tầm ảnh hưởng ngày càng sâu rộng. Trong bối cảnh đó, Ấn Độ đòi hỏi vai trò lớn hơn trong cấu trúc an ninh toàn cầu (bao gồm việc trở thành ủy viên thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc) là điều có cơ sở và chính đáng.

2.3. Chủ trương, chiến lược của Ấn Độ trong tiến trình cải cách Hội đồng Bảo an

Chính phủ Ấn Độ từ lâu đã xác định, thúc đẩy cải cách Liên hợp quốc và Hội đồng Bảo an là một trong các ưu tiên chính trong chính sách đối ngoại. Về tổng thể, Ấn Độ theo đuổi đường lối đối ngoại đa phương hóa và hỗ trợ trật tự đa phương có tính đại diện cao hơn. Trên trường quốc tế, Ấn Độ liên tục kêu gọi thay đổi mô hình quản trị toàn cầu để phù hợp với tiếng nói và lợi ích của các nước đang phát triển và nền kinh tế mới nổi. Cụ thể, tại các diễn đàn đa phương quy mô lớn như Đại hội đồng Liên hợp quốc hay Hội nghị Thượng đỉnh G20, các nhà lãnh đạo Ấn Độ nhiều lần khẳng định ủng hộ việc mở rộng Hội đồng Bảo an trong cả hai hạng mục thành viên, đồng thời cho rằng không thể bỏ qua vai trò của các nước đang có đóng góp lớn cho hòa bình thế giới.

Về chính sách, Ấn Độ đã tham gia vào nhóm G4 (gồm Brazil, Đức, Nhật Bản, Ấn Độ) để phối hợp thúc đẩy mục tiêu chung. Các phát biểu của Ngoại trưởng Jaishankar và Thủ tướng Narendra Modi đều khẳng định Ấn Độ sẵn sàng hợp tác chặt chẽ với các quốc gia thành viên khác để đẩy nhanh tiến trình mở rộng Hội đồng Bảo an (Ministry of External Affairs, 2024). Tại Hội nghị Thượng đỉnh Tương lai (tháng 9/2024), Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi một

lần nữa nhấn mạnh rằng “cải cách là chìa khóa để duy trì tính hợp pháp và cần phải sửa đổi ngay lập tức các thể chế quản trị toàn cầu, trong đó có Hội đồng Bảo an” (Modi, 2024).

Cũng với mục tiêu này, chính sách “Đối thoại và đa phương” (Multi-alignment) của Ấn Độ luôn bao gồm việc chủ động tiếp cận và xây dựng liên minh với nhiều nước đối tác để ủng hộ cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc. Có thể nói, quan điểm của Ấn Độ là minh bạch và tích cực: Ấn Độ kiên định theo đuổi mục tiêu trở thành ủy viên thường trực mới của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, coi đây là nhân tố then chốt để bảo đảm cho quyền lợi và trách nhiệm của nước này trên trường quốc tế.

Để từng bước hiện thực hóa mục tiêu chiến lược này, trong những năm qua, Ấn Độ đã chủ động triển khai các biện pháp ngoại giao đa tầng nấc mang tính hệ thống, thể hiện rõ nét trên cả bình diện đa phương lẫn song phương:

Trên bình diện đa phương, với tư cách là quốc gia đồng sáng lập “Nhóm G4”, Ấn Độ đã tham gia sâu sắc và có trách nhiệm vào các vòng đàm phán, thảo luận liên chính phủ về cải cách Hội đồng Bảo an trong nhiều thập kỷ qua. Nhóm luôn duy trì lập trường nhất quán thông qua các tuyên bố chung nhằm gia tăng áp lực, yêu cầu bổ sung cả thành viên thường trực và không thường trực cho định chế này (The Financial Express, 2024).

Đặc biệt, trong khuôn khổ Đàm phán Liên Chính phủ (Intergovernmental Negotiations - IGN) tại Đại hội đồng Liên hợp quốc, New Delhi luôn thể hiện một thái độ cương quyết, trực diện. Tại phiên họp đầu năm 2026, Đại sứ Yojna Patel, Đại diện thường trực của Ấn Độ tại Liên hợp quốc đã thẳng thắn nhận định, Hội đồng Bảo an hiện nay đang “bộc lộ sự bất lực trong việc thực thi trách nhiệm cốt lõi đối với

nền hòa bình và an ninh toàn cầu”, đồng thời tuyên bố, nếu không mở rộng ghế thường trực thì “tiến trình cải cách sẽ không hoàn thiện” (DD News, 2026).

Song song với các diễn đàn đa phương, Ấn Độ chú trọng lồng ghép mục tiêu chiến lược này vào các chương trình nghị sự song phương cấp cao. Nhân các chuyến thăm chính thức hoặc các cuộc tiếp xúc bên lề các hội nghị quốc tế, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi luôn chủ động vận động các đối tác ủng hộ Ấn Độ giành ghế thường trực khi cơ cấu Hội đồng Bảo an được mở rộng. Trong mạng lưới ngoại giao đó, Việt Nam nổi lên là một trong những đối tác chiến lược toàn diện đưa ra cam kết ủng hộ mạnh mẽ và nhất quán đối với Ấn Độ. Tuyên bố chung Việt Nam - Ấn Độ ngày 03/9/2016 khẳng định: “Hai bên nhấn mạnh sự cần thiết của việc cải tổ Liên hợp quốc và mở rộng thành viên Hội đồng Bảo an, cả thành viên thường trực và không thường trực, trong đó cần tăng cường tính đại diện của các nước đang phát triển. Thủ tướng Narendra Modi cảm ơn Việt Nam nhất quán ủng hộ Ấn Độ trở thành thành viên thường trực của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc khi cơ quan này được cải tổ và mở rộng” (Báo Nhân Dân, 2016).

2.4. Kết quả đạt được và khó khăn, thách thức

Cho đến nay, những nỗ lực ngoại giao của Ấn Độ đã thu được một số thành quả chính trị quan trọng nhưng chưa tạo ra kết quả mang tính căn bản. Về mặt tranh thủ sự đồng thuận quốc tế, nhiều nước trên thế giới đã bày tỏ ủng hộ việc mở rộng Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc. Bốn trên tổng số năm nước Ủy viên thường trực (nhóm P5) gồm Mỹ, Anh, Pháp và Nga khẳng định ủng hộ nguyện vọng của Ấn Độ được gia nhập nhóm thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, trong khi Trung Quốc vẫn kiên định

lập trường phản đối. Nhiều nước đang phát triển, đặc biệt các quốc gia ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương, các nước thuộc cơ chế hợp tác Mekong - Sông Hằng... cũng đồng thuận rằng Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc cần được mở rộng đại diện. Ngoài ra, việc Ấn Độ liên tiếp trúng cử ghế ủy viên không thường trực (đạt số phiếu cao trong Đại hội đồng Liên hợp quốc) cũng tăng thêm uy tín ngoại giao cho nước này.

Tuy nhiên, Ấn Độ đang đối mặt với nhiều rào cản lớn. Trước hết là trở ngại từ chính quy định sửa đổi Hiến chương Liên hợp quốc: Bất kỳ điều chỉnh nào liên quan đến thành viên thường trực và quyền phủ quyết đều cần có sự đồng thuận của hai phần ba các quốc gia thành viên Đại hội đồng, đồng thời phải có sự nhất trí tuyệt đối, không có phủ quyết từ cả 5 nước Ủy viên thường trực hiện tại. Trong thực tế, quy trình này cực kỳ khó khăn. Việc bổ sung thành viên thường trực mới “gần như là điều không tưởng” khi mà thế giới đang chia rẽ sâu sắc giữa các cực quyền lực. Trung Quốc (thành viên P5 duy nhất phản đối Ấn Độ) đã nhiều lần tuyên bố sẽ không cho phép thay đổi hiện trạng, vì lo ngại mất ưu thế ảnh hưởng tại không gian địa chính trị châu Á. Ngoài ra, nhóm “Đoàn kết vì đồng thuận” (Uniting for Consensus) do Italia và Pakistan dẫn đầu đã liên tục đề xuất các giải pháp thay thế (như hình thành cơ chế ghế khu vực cố định ngắn hạn) nhằm trì hoãn hoặc làm giảm quy mô cải cách. Một bất cập khác là quy mô và ưu tiên của các quốc gia khác: nhiều quốc gia châu Âu và Đông Nam Á có tiếng nói hạn chế, chưa thống nhất quan điểm về mô hình mở rộng Hội đồng Bảo an.

Tóm lại, khó khăn chính yếu là thiếu sự đồng thuận ở cấp độ toàn cầu. Mặc dù có sự ủng hộ rộng rãi, nhưng lại thiếu được sự đồng lòng của một số thành viên cốt lõi. Các cải cách mang

tính biểu tượng hay một phần (chẳng hạn chỉ tăng ghế không thường trực) không giải quyết được yêu cầu căn bản mà Ấn Độ (và đa số các nước trên thế giới) đề ra. Kết quả là sau hơn 15 năm Đàm phán Liên Chính phủ chính thức về cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc (bắt đầu từ 2009), vẫn chưa có bước chuyển dịch thực chất nào.

2.5. Định hướng của Ấn Độ trong cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc

Ấn Độ xác định tiếp tục thúc đẩy chủ đề cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc trong các hoạt động đối ngoại trong thời gian tới. Bước sang giai đoạn mới, gắn liền với các cột mốc lịch sử lớn như kỷ niệm 80 năm thành lập Liên hợp quốc (năm 2025), nhóm G4 cũng đã tuyên bố nhấn mạnh tính cấp bách của cải cách Hội đồng Bảo an, kêu gọi cộng đồng quốc tế tập trung nỗ lực toàn diện vào nhiệm vụ chiến lược này trong các kỳ họp Đại hội đồng tiếp theo. Những tuyên bố mạnh mẽ này cho thấy Ấn Độ sẽ duy trì xung lực vận động ở cấp độ cao. Theo đó, Ấn Độ sẽ tiếp tục phối hợp trong khối G4 và Liên minh các nước đang phát triển L.69 để thúc đẩy tiến trình xây dựng văn bản đàm phán; đồng thời tăng cường đối thoại với các nước châu Phi, châu Á - Thái Bình Dương, Mỹ Latinh để tranh thủ tối đa sự ủng hộ.

Bên cạnh đó, Ấn Độ cũng cho thấy sẵn sàng xem xét các cơ chế chuyển tiếp nhằm tạo lòng tin chiến lược giữa các bên. Theo các nhà phân tích, trong khi vẫn kiên định với mục tiêu dài hạn là gia tăng số lượng ủy viên thường trực, Ấn Độ có thể chấp nhận thảo luận đồng thời về cải cách thể chế và phương thức bỏ phiếu trước khi sửa đổi Hiến chương Liên hợp quốc. Điều này cho phép bảo toàn lộ trình đàm phán mang tính thực chất, bền vững và tránh nguy cơ rơi vào kịch bản bế tắc kéo dài.

Ngoài ra, Ấn Độ sẽ tiếp tục sử dụng vị thế của mình tại các cơ chế đa phương ngoài Liên hợp quốc (G20, BRICS) để liên kết vấn đề cải cách Liên hợp quốc với các vấn đề toàn cầu khác như bất bình đẳng, phát triển bền vững, công bằng kinh tế. Cách tiếp cận này không những gia tăng ủng hộ chung cho cải cách Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc mà còn nhấn mạnh rằng Hội đồng Bảo an là một cấu phần hữu cơ của toàn bộ kiến trúc quản trị toàn cầu hiện đại vốn đang cần được tái thiết một cách căn bản và toàn diện.

3. Kết luận

Định hướng lâu dài của Ấn Độ là tiếp tục thúc đẩy cải cách Hội đồng Bảo an thông qua ngoại giao chủ động, liên minh với các nước đang phát triển, và không ngừng khẳng định yêu cầu về một Hội đồng Bảo an phản ánh đúng thực trạng và tương quan quyền lực của thế giới. Mục tiêu cuối cùng vẫn là mở rộng cơ cấu hiện hành (đặc biệt là thêm các ghế thường trực cho những cường quốc mới nổi như Ấn Độ) để Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc trở nên cân bằng và hiệu quả hơn. Việc Ấn Độ kiên trì theo đuổi vấn đề này cho đến khi nhận được kết quả có thể coi là một quá trình lâu dài, nhưng những phát biểu của lãnh đạo Ấn Độ gần đây cho thấy quyết tâm đó sẽ không thay đổi □

Ngày nhận bài: 15/4/2026;

Ngày bình duyệt: 18/5/2026;

Ngày quyết định đăng: 20/5/2026.

Email tác giả: ranphanvan@yahoo.com.vn

Tài liệu tham khảo:

Báo Nhân Dân. (3/9/2016). *Tuyên bố chung Việt Nam - Ấn Độ*. <https://nhandan.vn>

DD News. (2026, January 23). *India sharpens*

demand for United Nations Security Council reform. <https://www.newsonair.gov.in>

Hiến chương Liên hợp quốc. (1945). <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Van-hoa-Xa-hoi/Hien-Chuong-Lien-hop-quoc-1945-229045.aspx>

Jaishankar, S. (2025, February 21). *Remarks by EAM, Dr. S. Jaishankar at G20 Foreign Ministers' Meeting*. Ministry of External Affairs, Government of India. <https://www.mea.gov.in>

Lê Thế Mẫu. (13/12/2018). Chính sách đối ngoại của Ấn Độ từ sau Chiến tranh lạnh đến nay. *Tap chí Cộng sản*. <https://www.tapchicongsan.org.vn>

Ministry of External Affairs. (2024, September 23). *G4 ministerial joint press statement on the reform of the UN security council* [Press release]. Government of India. <https://www.mea.gov.in>

Modi, N. (2024, September 23). *Prime minister's address at the 'Summit of the Future'*. Ministry of External Affairs, Government of India. <https://www.mea.gov.in>

Ministry of External Affairs. (2024, September 23). *G4 ministerial joint press statement on the reform of the UN Security Council* [Press release]. Government of India. <https://www.mea.gov.in>

Nguyễn Văn Thân. (11/5/2019). Hoạt động gìn giữ hòa bình Liên hợp quốc - Sự tham gia tích cực, hiệu quả của Việt Nam. *Tap chí Cộng sản*. <https://www.tapchicongsan.org.vn>

The Financial Express. (2024, September 24). *India slams 'third category' UNSC proposal, calls it a ploy to stall reforms*. <https://www.financialexpress.com>

Times of India. (2023, September 10). PM Modi's message to UN at G20 closing ceremony 2023: New global structure for new realities. The Times of India. <https://timesofindia.indiatimes.com>

Viện Nghiên cứu Ấn Độ và Tây Á. (13/1/2021). *Liên hợp quốc: Đóng góp của Ấn Độ đối với nền hòa bình thế giới*. Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam. <https://cis.org.vn>